

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXIV. ad annum CCCXLVI.

Parisiis, 1644

Concilivm Gangrense Celebratvm Tempore Silvestri Papae I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15072

ANNO CHRISTI 125.

iunximus; maxime propterea, quod sicut auctoritate Leonis pontificis acta Ephes. Concilii per subscriptionem episcoporum absentium, & indicta Synodo convenientium, sunt confirmata; ita hoc loco ducenti septuagintaquinque episcopi, auctoritate Silvestri pontificis congregati, non aliud prestare iussi fuerunt, quam ut fidem Concilii Nicæni dato chirographo approbantes, eamque in suis diocesisibus promulgantes, uniformiter credant, atque vno eodemque tempore resurrectionis dominicæ memoriam obseruent. hoc est, quod subdit, *ut fide Concilii declarata, intemeratus ordo seruetur.*

Generalibus Conciliis episcopi etiam absentes subscribere soliti.

ANNO CHRISTI 125.

CONCILIVM GANGRENSIS CELEBRATVM
TEMPORE SILVESTRI PAPÆ I.

(Circa annum Domini 324.) in Paphlagonia, seu regione Pelasgorum, aduersus Eustathium & Sebastianensem in Armenia episcopum. Et est prouinciale, sed approbatum a Leone IV. dist. 20. c. de libell.

KANONES TON EN GANGRA
SYNEΛΘONTON AGION PATERON

οἱ πνευ μὲ τῶ ἐν Νικαία συνόδον ἐξετέθησαν.

CANONES SANCTORVM PATRV M,
QVI GANGRIS CONVENERV NT,
qui cum Nicæna Synodo eduntur.

Κυρίοις πμωτάτοις ἐν Ἀρμενία συλλειτουργοῖς, Εὐσέβιου, Αἰλιανός, Εὐλάγιου, Ολύμπιος, Βιθυνικός, Γρηγόριου, Φιληπός, Πάππου, Εὐλάγιου, Υπάτιου, Προαρέσιου, Βασίλειου, Βάασος, συνελθόντες εἰς τὴν κατὰ Γάνγραν ἀγίαν συνόδον, ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Dominis honorabilibus consacerdotibus, in Armenia constitutis, coepiscopi Eusebius, Hyppatius, Eulalius, Gregorius, Aelianus, Bithynicus, Olympius, Bastianus, Bassilius, Philletus, Heraclius, Pappus, Eugenius, Osius Cordubensis, Proeresius, Bassus, qui conuenerunt in Gangrensi Concilio, in Domino salutem.

ΕΓΕΙΔΗ συνελθούσα ἡ ἀγιωπέτη συνόδος τῆς ἐπισκόπων ἐν τῇ κατὰ Γάνγραν ἐκκλησίᾳ, διὰ πᾶσας ἐκκλησιαστικὰς ῥεῖας, ζήτημάτων καὶ τῶ κατ' Εὐστάθιον, ὡς εἰσὶν πολ-

QVONIAM conueniens sancta Synodus episcoporum in ecclesia Gangrensi, propter quasdam ecclesiasticas & necessarias causas inquirendas, & ea quæ secundum Eustathium ge-
Qqq iij

sta sunt, dignoscenda, inuenit multa fieri indecenter ab his qui cum dē Eustathium secuti sunt, necessario statuit, palam omnibus actis, amputare vniuersa, quæ ab eodem male commissæ sunt. Declaratum est enim, hos eosdem nuptias accusare, & docere, quod nullus in coniugali positus gradu, spem habeat apud Deum. Vnde factū est, vt multæ mulieres eos securæ, relictis propriis viris, & viri, vxoribus destitutis, vinculum coniugale dissoluerent, continentiam profitentes: quam cum retinere non possent, adulterium commiserunt. Inuenti sunt enim discessiones ac separationes a Dominicis constitutis in ecclesiis Dei docere, id est, traditiones ecclesiasticas, & ea quæ in ecclesiis aguntur debere contemni, priuatique conuenticulis institutis, ad imitationem eorum quæ in domo Dei aguntur, omnia præsumere celebrare: Adhuc etiam vestibus cõmunibus spretis, nouos etiam & insolitos habitus assumpsisse: Primitias quoque fructuum, & oblationes eorum, quas veterum institutio ecclesiis tribuit, sibi vindicasse, id est, propriæ rationatione doctrinæ, tamquam sanctis, sibi eas offerri debere, apud se & inter se dispensandas: Seruos a dominis recedentes, per hunc inusitatum religionis morem, dominos contempsisse: Mulieres quoque, præter consuetudinē & sui sexus ornatum, hinc se iustificari credentes, virilem habitum suscepisse, pluresque earum occasione religionis tonsas, genuini decoris comas penitus amputasse: Ieiunia quæ in ecclesia prædicantur, contem-

λά ἀθέσμως γινόμενα ὑπὸ τούτων ἀπάν τῆς ὁδοῦ Εὐσταθίου ἀναγκαίως ὤρισεν, καὶ πᾶσι φανερόν ποιῆσαι ἐ-
 ασοῦσασιν, εἰς ἀίρεσιν τῆς ὑπὸ
 αὐτοῦ κακῶς γινόμενων. καὶ γὰρ ἐκ
 τῆς κατὰ μέμφειδάς αὐτοῦ τῆς γά-
 μων, καὶ ὑποπέδασαι, ὅτι οὐδεὶς τῆς
 ἐν γάμῳ ὄντων ἐλπίδα ἄρα θεῶν ἐ-
 χέ, πολλαὶ γυναῖκες ὑπανδροὶ ἀπα-
 τηθεῖσαι τῆς ἑαυτῶν ἀνδρῶν ἀνεχώ-
 ρησαν, καὶ ἀνδρες τῆς ἰδίων γυγα-
 κῶν· εἴτε ἐν τῷ μετὰ ζυ μὴ δυνηθεῖ-
 σαι ἐκκρατεῖν ἐμοιχεύθησαν, καὶ διὰ
 τὴν τῶν αὐτῶν ὑπόθεσιν ἀνεπίδωσαν.
 βέλειοντο δὲ καὶ ἀναχωρήσας ἐκ τῆς
 οἰκῶν τῆς θεοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας ποι-
 ούμενοι, κατὰ φρονητικῶς διακείμε-
 νοι καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐν τῇ
 ἐκκλησίᾳ, καὶ ἰδίᾳ σιμᾶξεις ποιούμε-
 νοι, καὶ ἐκκλησιαστικῶς, καὶ διδασκαλίας
 ἐστῆς, καὶ τὰ ἄλλα κατὰ τῆς ἐκ-
 κλησιῶν καὶ κατὰ τῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ,
 ἕξανα ἀμφιστάματα ἐπὶ καταπίωσθ
 τῆς κοινότητος τῶν ἀμφιστάτων σιμ-
 ἀροντες καρποφορίας τε τῆς ἐκκλη-
 σιαστικῆς τῆς ἀνέκαθεν διδόμενης τῇ
 ἐκκλησίᾳ, ἑαυτοῖς καὶ τοῖς σὺν αὐτοῖς,
 ὡς ἀγίοις, τῆς διαδόσεως ποιούμενοι
 καὶ δοῦλοι δεσποτῆς ἀναχωροῦντες,
 καὶ διὰ τῆς ἕξανα ἀμφιστάματος κα-
 τὰ φρόνησιν καὶ τῶν δεσποτῶν ποιού-
 μενοι· καὶ γυναῖκες ἄρα τὸ σὺν-
 δες ἀπὸ ἀμφιστάτων γυγακείων
 ἀνδρῶν ἀμφιστάματα ἀναλαμβάνου-
 νουσι, καὶ ἐκ τούτων οἰόμενα δι-
 κημοδοταί. πολλαὶ δὲ καὶ ἀποκεί-
 ρονταί περὸ φάσεως θεοσεβείας τὴν φύ-
 σιν τῆς κόμης τῆς γυγακείας. νη-
 σεῖας τε ἐν κνελικῇ ποιούμενοι, καὶ
 τῆς ἀγιότητος τῆς ἐλευθερίας ἡμέρας

ANNO
CHRISTI
.....

καταφρονοῦντες, καὶ τῆς νησειῶν τῶν
ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τετραμεσῶν ὑπερ-
φρονοῦντες, καὶ ἐδόντες, καὶ πρες
αὐτῶν μεταλήψας κρεῶν βδελυθό-
μηροι, καὶ ἐν οἴκοις γεραμνηκῶν δι-
χας ποιῆσαι μὴ βουλόμηροι, καὶ
γνομήων διχῶν καταφρονοῦντες,
καὶ πολλάκις προσφροσῶν ἐν αὐ-
ταῖς ταῖς οἰκίαις τῆς γεραμνηκῶν
γνομήων μὴ μεταλαμβάνοντες.
καὶ προσφροσῶν γεραμνηκῶν ὑ-
περφρονοῦντες, καὶ τῆς λειτουργ-
γῶν τῆς ἰσοῦ αὐτῶν γνομήων μὴ ἀ-
πίομηροι, καὶ τῆς ἐκεῖ σιμωρχομήων
καὶ λειτουργῶντων καταγινώσκοντες,
καὶ πλοισίων δὲ τῆς μὴ πάντων τῆς
ὑπαρχόντων ἀναχωρούτων, ὡς ἐλ-
πίδα ἑαυτῶν μὴ ἐχόντων, καὶ πολ-
λά ἄλλα, ἀ ἀεθμῆσαι οὐδεὶς ἀν-
δρωθεῖν. ἕκαστος γὰρ αὐτῶν, ὅτι τῶν
κανόνων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁρῶντες,
ὡσπερ νόμοις ἰδιόζοντες ἔχον. οὐτε
γὰρ κοινὴ γνώμη αὐτῶν ἀπάντων ἐ-
χόντων. ἀλλ' ἕκαστος, ὅτι αὐτῶν ἐνεθυ-
μήσει, τῶντο προσέειπεν ὅτι διαβο-
λῆ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτῶν βλάβη.
διὰ οὗ τῶντα ἰωάνναδην ἡ παρ-
αγομήων ἐν Γάβριαις ἀγία σύνοδος
καταψήφισαται αὐτῶν, καὶ ὅροις
ἐκδέσθαι, ἐκπὸς αὐτῶν εἶναι τῆς ἐκ-
κλησίας. εἰ δὲ μεταγνοῖεν, καὶ ἀνα-
θεματίσειεν ἕκαστον τῶντων τῶν κα-
κῶς λεχθέντων, δεκτῶν αὐτῶν γί-
νεσθαι. καὶ διὰ τῶντο ὁρῶντες ἡ ἀγία
σύνοδος ἕκαστον, ὃ ὀφείλοισιν ἀνα-
θεματίσαι δειχθῆναι. εἰ δὲ πῶς μὴ
πειθεῖν τοῖς λεχθεῖσιν, ὡς ἀρετικῶν
αὐτῶν ἀναθεματιδῆναι, καὶ εἶναι
ἀκοινωνήτων καὶ κωχουσιμῶν τῆς
καὶ ἀναθεματιστῶν καὶ ἀποκρινῶν

nenda asseruisse: Nonnullos eo-
rum etiam cibos carniū tam-
quam illicitos reputasse: In do-
mibus coniugatorum nec ora-
tiones quidem debere celebrari,
persuasisse intantum, vt easdem
fieri vetent, & oblationibus quæ
in domibus factæ fuerint, mini-
me communicandum esse decer-
nant: presbyteros vero, qui ma-
trimonia contraxerunt, sperni
debere dicunt, nec sacramenta,
quæ ab eis conficiuntur, attingi:
Loca sanctorum martyrum vel
basilicas contemnere, & omnes
qui illuc conueniunt, reprehende-
re: Diuites fideles, qui non om-
nibus renuntiant quæ possident,
spem apud Deum non habere:
Et multa alia, quæ enumerare
nulli possibile est, singulos quo-
que eorum pro suo arbitrio con-
stituere. Vnumquemque enim
eorum tales institutiones ab ec-
clesiastico Canone recedentes,
tamquam proprias leges sibi
concidisse. Sed nec communis
his omnibus & vna sententia est.
Singuli enim, prout videtur & li-
bet, ad accusationem ecclesiæ ni-
tendo, tamquam rector non sit,
vel addit decreta, vel minuunt.
Propterea ergo coactum est hoc
Concilium, in Gangrensi eccle-
sia habitum, vt Canones istos ex-
poneret, quibus probantur me-
morati extra ecclesiam esse.
Quod si per pœnitentiam con-
demnauerint omnia hæc, quæ
male senserunt, tamquam a se
non bene prolata, acceptabiles
fiant: atque ideo singula quæ de-
beant condemnare, Synodus
credidit exponenda. Quod si quis
renuerit hæc quæ hodie consti-
tuta sunt, tamquam hæreticus
& abiiciatur. Et erit non solum in-

INC. 14

communicatus, verum etiam & ab ecclesia habeatur extorris, donec deprecetur episcopum, & de vniuersis quæ penes eos detecta atque deprehensa sunt, prodiderit, quid horum susceperit obseruandum.

ἁκλήσιος. Ἐ δὲ ἡσὶς τῶν Ἐπισκόπων
Ἐπὶ πάντων τῶν ἁγιοποιούντων παρ'
αὐτοῖς τριῶν ἀραφυλάξασται.

ANNO
CHRISTI
....

Episcopi huius Concilii supradicti alias numerantur, ordinantur, & vocantur ad hunc modum.

Eusebius, Alypius, Philetus, Eulalius, Pappus, Basilius, Bithynicus, Heracius, Hypatius, Bassus, Eugenius, Gregorius, Ælianus, Pressius, Eugenius.

Alias vero ad istum.

Eusebius, Olympius, Ælianus, Basilius, Eulalius, Gregorius, Papius, Bassus, Eugenius, Bithynius, Heracles, Pressius.

CANONES.

KANONES.

GENTIANO HERVETO INTERPRETE.

I.

SI quis matrimonium vituperet, & eam quæ cum marito suo dormit, quæ est fidelis & religiosa, abhorreat & infimulet, tamquam quæ non possit regnum Dei ingredi, sit anathema.

Ἄ. Ἐ ἡσὶς τὸ γάμον μέμφοιτο, καὶ πῶ καθεύδουσαν μετ' αὐτοῦ, οὕσαν πιστὴν καὶ βίβλασθ', βδελύσσοιτο ἢ μέμφοιτο, ὡς αὐτὴ μὴ δυναμὴ εἶναι εἰς βασιλείαν εἰσελθεῖν, ἀνάθεμα ἔστω.

II.

Si quis eum qui carnem præter sanguinem, & idolothytum, & suffocatum, cum pietate & fide comedit, condemnat, tamquam eo quod ea vescatur, spem non habeat, sit anathema.

ἂ. Ἐ ἡσὶς ἐδιδόντα κρέα χωρὲς αἱματος ἢ εἰδωλοθύτου ἢ πνικτῶ, μετ' βίβλασθ' καὶ πίσεως, κατακρίνοι, ὡς αὐτὸ διὰ τὸ μεταλαμβάνειν, ἐλπίδα μὴ ἔχοντα, ἀνάθεμα ἔστω.

III.

Si quis docet seruum pietatis prætextu dominum contemnere, & a ministerio recedere, & non cum beneuolentia & omni honore domino suo inferuire, sit anathema.

ἂ. Ἐ ἡσὶς δοδόντων πρεσβυτέρων θεοσεβείας διδάσκει καταφρονεῖν δεσποῦ, ἢ ἀναχωρεῖν τῆς ὑπηρεσίας, καὶ μὴ μετ' εὐνοίας καὶ πίσεως πᾶσι τῶν ἐαυτοῦ δεσποτῶν ὑπηρετεῖσθαι, ἀνάθεμα ἔστω.

IV.

Si quis de presbytero qui uxorem duxit, contendat, non oportet.

ἂ. Ἐ ἡσὶς διακρίνοιτο παρὰ πρεσβυτέρου γεγαμηκός, ὡς μὴ χεῖναι λειτουργίας.

ANNO CHRI... λειτουργήσαντι αὐτῷ προσφορῆς μέγα λαμβάνειν, ἀνάθεμα ἔστω.

tere eo sacra celebrante oblationi communicare, sit anathema.

Εἴ τις διδάσκει τὸ οἶκον τοῦ θεοῦ ἀκαταφρόνητον ἔχειν, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ συναζέειν, ἀνάθεμα ἔστω.

Si quis docet domum Dei esse contemnendam, & quæ sunt in ea congregationes, sit anathema.

Εἴ τις πρὸς πλὴν ἐκκλησίαν ἰδίᾳ ἐκκλησιάσῃ, ἢ κατὰ φρονῶν τῆς ἐκκλησίας, τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐδέλοι προσήκειν, μὴ συνόντος τοῦ πρεσβυτέρου καὶ γνώμῃ τοῦ ἐπισκόπου, ἀνάθεμα ἔστω.

Si quis præter ecclesiam vult ecclesiam habere, & contemnens ecclesiam, vult ea quæ sunt ecclesiæ agere, non conueniente presbytero de episcopi sententia, sit anathema.

Εἴ τις καρποφορίας ἐκκλησιαστικὰς ἐδέλοι λαμβάνειν, ἢ δίδοναι ἔξω τῆς ἐκκλησίας, παρὰ γνώμῃ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τῆς ἐγκρατευσμένου τὰ ποιαῦτα, καὶ μὴ μετὰ γνώμης αὐτοῦ ἐδέλοι προσήκειν, ἀνάθεμα ἔστω.

Si quis vult fructus ecclesiæ oblatos accipere, vel dare extra ecclesiam, præter episcopi sententiam, vel eius cui cura eorum tradita est, & non cum eius sententia ea velit agere, sit anathema.

Εἴ τις διδοῖ ἢ λαμβάνει καρποφορίαν παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ ἐπιτεταγμένου εἰς οἰκονομίαν διπλοῦτος καὶ ὁ δίδων, καὶ ὁ λαμβάνων, ἀνάθεμα ἔστω.

Si quis dat, vel accipit fructus oblatos præter episcopum, vel eum qui est constitutus ad beneficentiæ dispensationem; & qui dat, & qui accipit, sit anathema.

Εἴ τις ἄρδενθῆς, ἢ ἐγκρατεῦσιτο, ὡς αὐτὸς βδελύσσων, τῶν γάμων ἀναχωρήσας, καὶ μὴ δι' αὐτὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν τῆς ἄρδενθῆς, ἀνάθεμα ἔστω.

Si quis virgo sit, vel continens, a matrimonio tamquam abominando recedens, & non propter ipsam virginitatis pulcritudinem & sanctitatem, sit anathema.

Εἴ τις τῶν παρθενώντων διὰ τὸ κλέπτειν, κατεπαίροιο τῶν γεγαμηκότων, ἀνάθεμα ἔστω.

Si quis eorum qui sunt virgines propter Dominum, insultet in eos qui uxores duxerunt, anathema sit.

Εἴ τις κατὰ φρονίᾳ τῶν ἐν πίστεως Concil. Tom. 2.

Si quis contemnat eos qui agerunt

pas ex fide faciunt, & propter Dei honorem fratres conuocant, & nolit uocationibus communicare, quod id quod fit uilipendat, sit anathema.

XII.

Si quis uir propter eam quæ existimatur exercitationem amiculo utitur, & tamquam habens ex eo iustitiam, eos condemnet qui cum pietate * beros ferunt, & alia communi & consueta veste utuntur, sit anathema.

* Beros uidetur Balsamon episcopus Antiochenus, huc locum interpretans, uocare vestes ex serico contextas.

XIII.

Si qua mulier propter eam, quæ existimatur exercitationem uestem mutet, & pro consueto muliebri indumento uirile accipiat, sit anathema.

XIV.

Si qua mulier relinquit maritum, & uult recedere, matrimonium abhorrens, sit anathema.

XV.

Si quis suos liberos relinquit, nec eos alit, nec quantum in se est ad conuenientem pietatem religionemque adducit, sed exercitationis pretextu negligit, sit anathema.

XVI.

Si qui filii a parentibus, maxime fidelibus, pretextu pietatis recesserint, & parentibus quem par est honorem non tribuerint, apud eos scilicet preposita in Deum pietate, sint anathema.

XVII.

Si qua mulier, propter eam quæ existimatur pietatem, tódeat comam, quam Deus ei dedit ad re-

ἀγάπας ποιούντων, καὶ διὰ τιμὴν τοῦ κυρίου συγκαλουμένων τῶν ἀδελφῶν, καὶ μὴ ἐδέλοι κοινῶν τῆς κλήσεως, διὰ τὸ ἐξουπελίξεν τὸ γινόμενον, ἀνάθεμα ἔστω.

ιβ.

Εἴ τις ἀνδρῶν διὰ νομιζομένην ἀσκησιν φορεῖτολαῖω χητήν, καὶ ὡς αὐτὸν ἐκ τύπου τῆς δικαιοσύνης ἔχων, καὶ ἀψήφιστο τῆς μετ' ὀλιγαλείας τῶν βήριος φοροῦντων, καὶ τῆ ἀλλήκοινη καὶ ἐν σωηθείᾳ οὐσῆ ἐδῆπ κεληδῶν, ἀνάθεμα ἔστω.

ιγ.

Εἴ τις γυνὴ διὰ νομιζομένην ἀσκησιν μεταβάλλοιτο ἀμφίασμα, καὶ αὐτὴ τῆ εἰωθέτης γυναικείου ἀμφιάσματος, ἀνδρεῖ ἀναλάβοι, ἀνάθεμα ἔστω.

ιδ.

Εἴ τις γυνὴ κατὰ λιμπάτοι πὸν ἄνδρα, καὶ ἀναχωρεῖν ἐδέλοι, βδελυτομένη τὸν γάμον, ἀνάθεμα ἔστω.

ιε.

Εἴ τις κατὰ λιμπάτη τὰ εἰαυτῆ τέκνα, καὶ μὴ πενήσοφῆ, καὶ ὅσον ἐν εἰαυτῶν πατρὸς θεοσεβείαν τῶν παροσῆκουσαν ἀνάγει, ἀλλὰ παροφάσῃ τῆς ἀσκήσεως ἀμελοῖται, ἀνάθεμα ἔστω.

ις.

Εἴ τις τέκνα γονέων, μάλιστα πιασῶν, ἀναχωροῖ παροφάσῃ θεοσεβείας, καὶ μὴ τῶν κατῆκουσαν τιμῶν τοῖς γονέσιν ἀποπέμει, παροπωμένης δηλονότι παρ' αὐτοῖς τῆς θεοσεβείας, ἀνάθεμα ἔστω.

ιζ.

Εἴ τις γυναικῶν διὰ τὴν νομιζομένην ἀσκησιν ἀποκείροιτο τὰς κόμας, αὐτὴ ἐδωκεν ὁ θεὸς εἰς ὑπόμνησιν τῆς

ANNO CHRISTI

Ἰσοπαλῆς, ὡς αἰαλύουσα τὸ πρῶτον
ματῆς Ἰσοπαλῆς, ἀνάθεμα ἔστω.

ιη.

Εἴ τις διὰ νομιζομένων ἀσκησῶν ἐν
τῇ κυριακῇ νηστεύει, ἀνάθεμα ἔστω.

ιθ.

Εἴ τις τῆν ἀσκουμένων χωρὶς σω-
ματικῆς δυνάμεως ὑπὲρ Φυλάσιοιο, καὶ
ταῖς παρὰ δεδωμέναις νηστείας εἰς τὸ κοι-
νόν, ἢ Φυλασιομένης Ἰσοπαλῆς ἐκκλη-
σίας, παρὰ τοὺς, ἀποκυρωῦτος ἐν αὐ-
τῷ τελείου λογισμοῦ, ἀνάθεμα ἔστω.

κ.

Εἴ τις ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ Φλώω διαδέσσει
κερημίδιον ἢ βεδελουσοίδιον, καὶ
συνάξῃ τῆν μὲν πύρρον, ἢ καὶ ἐν αὐ-
τοῖς γινομένης λειτουργίας, καὶ καὶ
μνήμας αὐτῶν, ἀνάθεμα ἔστω.

κα.

Ταῦτα δὲ γραφομένη, οὐκ ἐκκό-
πιοντες εἶναι ἐν ἐκκλησίᾳ τῆς Θεοῦ καὶ
ταῖς γραφαῖς ἀσκησάτω βουλομένοις·
ἀλλὰ εἶναι λαμβάνοντας πλεονεξίαν
τῆς ἀσκήσεως εἰς ὑπὲρ Φανίδου, καὶ τῆν
ἀφελέστερον βίου τῶν ἐπιτρομένους
τε, καὶ παρὰ ταῖς γραφαῖς καὶ εἶναι ἐκ-
κλησιαστικοὺς κανόνας, καὶ νεώτεροι
μοῖς εἰσαγάγοντας, ἡμεῖς ποιητοῦ ἢ
παρὰ τὴν μὲν ταπεινοφροσύνης δει-
μαζομένη, καὶ ἐπὶ ἀπειαν μὲν σμυρόπιτος
καὶ δεοσεβείας γινομένην δόποδε γράμματα
καὶ ἀναχώρησιν τῆν ἐκκοσμίαν πρε-
σβυτέρων μὲν ταπεινοφροσύνης δόποδε
γράμματα, καὶ γάμου σιωοίησιν σμυρῶν
πρωμίδιον καὶ πλοῦτον μὲν δικαιοσύ-
νης καὶ εὐπείας οὐκ εἰσοδενομίδιον·
καὶ λιτότητα καὶ εὐτέλειαν ἀμφια-
σμάτων, δι' ὁπλοῦσαι μόνον τῆς σω-
ματος, ἀπεύρρον ἐπιτρομίδιον· καὶ
δὲ ἐκλύτοις καὶ πρηνεμέναις ἐν τῇ ἐδῆπ πρῶτον ἐκ δόποδε γράμματα· ἢ

Concil. Tom. 2.

cordationem subiectionis, ut
quæ subiectionis præceptum dis-
soluat, sit anathema.

XVIII.

Si quis propter eam, quæ exi-
stimatur, exercitationem in do-
minico ieiunet, sit anathema.

XIX.

Si quis eorum qui exercentur
absque corporali necessitate se
insolenter gerat, & tradita ieiu-
nia, quæ communiter seruantur
ab ecclesia, dissoluat, perfecta in
eo residente ratione, sit anathe-
ma.

XX.

Si quis arrogantia utens, &
martyrum congregationes ab-
horrens, & sacra quæ in eis cele-
brantur, & eorum memorias ac-
cuset, sit anathema.

XXI.

Hæc autem scribimus, non eos
abscindentes, qui in Dei ecclesia
volunt secundum scripturas in
continentia & pietate exerceri:
sed eos qui prætextum exercita-
tionis ad arrogantiam assumunt,
aduersus eos qui simplicius vi-
uunt se efferentes, & præter scri-
pturas, ecclesiasticisque Cano-
nes nouitates inducunt. Virgi-
nitatem itaque vna cum humili-
tate admiramur, & continentiam,
quæ cum pietate & grauitate ex-
ercetur, admittimus: & a secularibus
negotiiis secessum cum hu-
militate suscipimus: & honora-
bilem matrimonii coniunctionem
honoramus, & diuitias cum iusti-
tia & beneficentia non vilipen-
dimus, & vestium vilitatem pro-
pter corporis tantum curam mini-
me curiosam ac operosam lauda-
mus: dissolutos autem & molles in
vestibus incessus auerfamur, &

Rrr ij

domos Dei honoramus, & qui sunt in iis Conuentus, vt sanctos & vtilis recipimus, non pietatem in domibus includentes, sed omnem locum in Dei nomine edificatum honorantes, & quæ fit in ipsa ecclesia, Congressionem ad publici vtilitatem recipimus, & insignes fratrum beneficentias, quæ tamquam secundum traditiones sunt per ecclesiam in pauperes, laudamus: & vt semel dicamus, quæ a diuinis scripturis & apostolicis traditionibus tradita sunt, in ecclesia fieri optamus.

Ἐν οἰκοῖς τῆς θεοῦ πρῶτον, καὶ τὰς σωόδοις τὰς ἐπὶ αὐτοῖς, ὡς ἀγίας ἐπισημασθεῖς δόξασθαι. ἢ συγκελεύοντες πᾶσι βίβειν ἐν ταῖς οἰκοῖς, ἀλλὰ πάντα τόπον ἐπὶ ὀνόματι τῆς θεοῦ οἰκοδομηθέντα πρῶτον. καὶ πᾶσι ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς θεοῦ σωόδοις κοινῶν, εἰς ὠφέλειαν τῆς κοινῆς, δόξασθαι. καὶ τὰς καθ' ὑπεροχὴν βίβειν τῶν ἀδελφῶν, τὰς κατὰ τὰς παραδόσεις διὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸν πᾶσι γινόμενης, μακαρίζοντες καὶ πάντα σωερόντας εἰπεῖν, τὰ παραδοθέντα ἐκ τῶν ἁγίων γραφῶν καὶ τῶν ἀποστολικῶν παραδόσεων, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γίνεσθαι βίβειν.

CANONES
CONCILII GANGRENSIS.

Ex interpretatione Dionysii Exigui.

TITVLI CANONVM.

I. De his qui nuptias damnant.	contemni.
II. De his qui carnes manducantes damnant.	XII. De continentibus, & vsu palliorum.
III. Non debere seruum, occasione religionis, dominum contemnere.	XIII. Non debere mulierem continentia causa virilem habitum usurpare.
IV. De oblatione presbyteri coniugati.	XIV. Non debere condemnantem nuptias a viro discedere.
V. Orationes ecclesie non debere contemni.	XV. Non debere quemquam continentia causa filios suos negligere.
VI. Non debere extra ecclesiam congregari.	XVI. Ne filii, occasione religionis, parentes suos despiciant.
VII. De fructibus in ecclesiam, & non alibi, dandis.	XVII. Caput tondere mulieri non licere.
VIII. De his que in vsus pauperum conferuntur.	XVIII. Non debere die dominico ieiunare.
IX. Virginitati studentem non debere nuptias execrari.	XIX. Non licere communia ieiunia soluere.
X. De his qui pro virginitate superbiunt.	XX. Communicandum in basilicis martyrum.
XI. Agapen fratrum non debere	

cipere, vel dare voluerit, præter conscientiam episcopi, vel eius, cui huiuscemodi officia commissa sunt, nec cum eius voluerit agere consilio, anathema sit.

VIII.

Si quis dederit, vel acceperit oblata præter episcopum, vel eum qui constitutus est ab eo, ad dispensandam misericordiam pauperibus, & qui dat, & qui accipit, anathema sit.

IX.

Quicumque virginitatem custodiens, aut continentia studens, velut horrescens, nuptias temerat, nec propter hoc, quod bonum & sanctum est, nomen virginitatis assumit, anathema sit.

X.

Si quis ex his qui virginitatem propter Dominum seruant extollitur aduersum coniugatos, anathema sit.

XI.

Dist. 42. Si quis despici-

u Si quis despicit eos qui fideliter agapas, id est, conuiuia pauperibus exhibent, & propter honorem Dei conuocant fratres, & noluerit communicare huiuscemodi vocationibus, paruipendens quod geritur, anathema sit.

XII.

Si quis virorum propter continentiam, quæ putatur, amictu pallii vtitur, quasi per hoc habere se iustitiam credens, & despicit eos qui cum reuerentia birris & aliis communibus & solitis vtuntur, anathema sit.

XIII.

Dist. 40. Si qua mulier.

Si qua mulier propter continentiam, quæ puta-

ANNO CHRISTI
tur, habitum mutat, & pro solito muliebri amictum virilem fumat, anathema fit.

XIV.

Si qua mulier virum proprium relinquens, discedere voluerit, nuptias execrans, anathema fit. Ibidem.

XV.

Si quis filios suos relinquens non eos enutrit, & quod ad se pertinet, non ad pietatem diuini cultus informat, sed per occasionem continentiae negligit, anathema fit.

XVI.

Quicumque filii a parentibus praetextu diuini cultus abscedunt, nec debitam reuerentiam dependunt illis qui diuinum cultum sibi procul dubio praeferrunt, anathema sint.

XVII.

Si qua mulier, propter diuinum cultum (vt aestimat) crines attondeat, quos ei Deus ad subiectionis materiam tribuit, tamquam praecipuum dissoluens obedientiae, anathema fit.

XVIII.

Si quis propter continentiam, quae putatur, aut contumaciam, in die dominico ieiunat, anathema fit.

XIX.

Si quis eorum qui continentiae student absque necessitate corporea tradita in commune ieiunia, & ab ecclesia custodita superbiendo dissoluit, stimulo suae cogitationis impulsus, anathema fit. Dist. 30. Si quis eorum qui in.

XX.

Si quis superbiae vsus affectu, Conuentus abo-

minatur, qui ad confessiones martyrum celebrantur, & ministeria quæ in eis fiunt simul cum eorum memoriis execratur, anathema sit.

Et subscripserunt supra nominati sexdecim episcopi.

Distin. 30.
Hæc autem
scripsimus.

Hæc autem scripsimus, non, qui in ecclesia Dei secundum scripturas sanctum propositum continentia eligunt, vituperantes, sed eos qui abutuntur proposito in superbiam, & extolluntur aduersus simpliciores, abscindimus, & damnamus eos qui aduersum scripturas & ecclesiasticas regulas noua introducunt præcepta. Nos autem & virginitatem cum humilitate admiramur, & continentiam quæ cum castitate & religione suscipitur approbamus, & renuntiationem sæcularium negotiorum cum humilitate recipimus, & nuptiarum castum vinculum honoramus, & diuitias cum iustitia & operibus bonis non spernimus, & habitum simplicem ac vestem viliorem, pro corporis diligentia infucatum, laudamus, sicut etiam solutas ac fractas in vestibus processiones reprobamus. Et domos Dei honoramus, & Conuentus qui in his fiunt, tamquam sanctos & utiles suscipimus, pietatem in priuatis domibus non claudentes, sed omnem locum in nomine Dei ædificatum honoramus, & congregationem in eadem ecclesia factam pro vtilitate communi recipimus. Et bona opera, quæ supra vires in fratres pauperes exercentur, secundum ecclesiasticas traditiones beatificamus, & omnia quæ per sanctas scripturas & per apostolos sunt tradita, in ecclesia celebrari exoptamus.

CANO-

CANONES
CONCILII GANGRENSIS,

Ex interpretatione Isidori Mercatoris.

TITVLI CANONVM.

I. De his qui nuptias execrantur.	nes pauperum, risui deputant.
II. De his qui abominantur qui carnibus vescuntur.	XII. De his qui pallis vtuntur, & idcirco superbiunt.
III. De seruis qui iugum famulatus abiciunt, Christianitatis obtentu.	XIII. De mulieribus qua vtuntur virilibus indumentis.
IV. De presbyteris qui habuere coniugia.	XIV. De his qui velut peccatum copulam deserunt nuptiarum.
V. De his qui ab ecclesia Conuentus spernendos estimant.	XV. De his qui Christianitatis obtentu despiciunt filios.
VI. De his qui ecclesiastica ministeria prater ecclesiam faciunt.	XVI. De his qui patres Christianitatis occasione contemnunt.
VII. De fructuum oblationibus, qua ministris ecclesie conferuntur.	XVII. De mulieribus qua se attondent Christianitatis obtentu.
VIII. De his qua in vsus pauperum conferuntur.	XVIII. De his qui dominico die ieiunant, tamquam nihil praeteris differente.
IX. De his qui in virginitate continentiaque persistunt.	XIX. De his qui ecclesiastica ieiunia absque necessitate dissolunt.
X. De his qui pro virginitate superbiunt.	XX. De his qui collectas, qua fiunt in martyrum commemorationibus, execrantur.
XI. De his qui agapas, id est pastio-	

CANONES.

I.

SI quis nuptias in accusationem deduxerit, & mulierem fidelem ac religiosam, cum viro suo dormientem, abominandam crediderit, aut etiam accusandam, tamquam non posse coniugatos in regnum Dei ingredi, anathema sit.

II.

Si quis carnem manducantem ex fide cum religione, praeter sanguinem, & idolo immolatum, & suffocatum, crediderit condemnandum, tam-

quam spem non habentem, qui eas manducat anathema fit. ANNO CHRISTI

III.

17. q. 4. Si quis alienum.

Si quis seruum alienum occasione religionis doceat dominum suum debere contemnere, & eius ministerium destituere, ac potius non docuerit eum suo domino bona fide & cum omni honorificentia deseruire, anathema fit.

IV.

Dist. 30. Si quis discernit.

Si quis discernit presbyterum conjugatum, tamquam occasione nuptiarum, quod offerre non debeat, & ab eius oblatione ideo se abstinere, anathema fit.

V.

Si quis docet domum Dei contemptibilem esse debere, & congregationes quæ in ea fiunt, anathema fit.

VI.

Si quis extra ecclesiam priuatim populos congregans, contemnat ecclesiasticas sanctiones, aliterque ea quæ sunt ecclesiæ voluerit usurpare, non conueniente presbytero, iuxta decretum episcopi, ipsamque ecclesiam apud se, sine consilio episcopi, & sine presbytero agat, anathema fit.

VII.

Si quis oblationes fructuum, vel primitias ecclesiæ debitas, voluerit extra ecclesiam accipere, aut dare præter conscientiam episcopi, vel huius cui huiusmodi officia commissa sunt, & non magis cum consilio eiusdem hæc agenda putauerit, anathema fit.

ANNO
CHRISTI
....

VIII.

Si quis dederit vel acceperit fructuum oblationes, extra episcopum, vel eum qui constitutus est ab eo ad dispensandam misericordiam pauperibus; qui dat, & qui accipit, anathema sit.

IX.

Si quis vel virginitatem, vel continentiam professus, tamquam abominabiles nuptias iudicat, & non propter hoc solum, quod continentiae & virginitatis bonum sit sanctumque propositum, anathema sit.

Dist. 30. Si quis vel virg.

X.

Si quis propter Deum virginitatem professus, in coniugio positos per arrogantiam vituperauerit, anathema sit.

Dist. 30. Si quis propter Deum.

XI.

Si quis contemnendos duxerit agapen facientes, & propter honorem Dei fratres ad se pauperes conuocantes, & noluerit communicare uocationibus eorum, tamquam nihili quod fit ducens, anathema sit.

XII.

Si quis virorum putauerit sancto proposito, (id est continentiae) conuenire, ut pallio utatur, tamquam ex eo iustitiam habiturus, & reprehendat vel iudicet alios qui cum reuerentia birris utuntur & alia veste communi, quae in usu est, anathema sit.

Dist. 30. Si quis viro- rum.

XIII.

Si qua mulier, suo proposito utile iudicans ut virili veste utatur, ad hoc viri habitum imitatur, anathema sit.

XIV.

Si qua mulier derelicto viro discedere voluerit, soluto vinculo coniugali nuptias contemnendo, anathema sit.

ANNO
CHRISTE
.....

XV.

Dist. 30. Si
quis dereliquit.

Si quis dereliquerit proprios filios suos, vt non eos alat, atque eis secundum pietatem necessaria non præbuerit, sed sub occasione continentiaë negligendos putauerit, anathema sit.

XVI.

Dist. 30. Si
qui filii.

Si qui filii parentes, maxime fideles, deseruerint, occasione Dei cultus, hoc iustum iudicantes esse, & non potius debitum honorem parentibus reddiderint, vt hoc ipsum in eis venerentur, quod fideles sunt, anathema sit.

XVII.

Distin. 30.
Quæcumque mulier.

Quæcumque mulier, religioni iudicans conuenire, comam sibi amputauerit, quam Deus ad velamen eius, & ad memoriam subiectionis illi dedit, tamquam resoluens iura subiectionis, anathema sit.

XVIII.

Dist. 30. Si
quis tamquam hoc.

Si quis, tamquam hoc continentiaë conuenire iudicans, die dominico ieiunauerit, aut^b in eiusdem diei contemptum, anathema sit.

XIX.

Si quis eorum, qui in proposito sunt continentiaë, præter necessitatem corporalem, & superbiens, ieiunia communia totius ecclesie putauerit contemnenda, perfectam in sua scientia vindicans rationem, anathema sit.

XX.

Si quis per superbiam, tamquam perfectum se existimans, Conuentus, qui per loca & basilicas sanctorum martyrum fiunt, accusauerit, vel etiam oblationes quæ ibidem celebrantur spernendas esse crediderit, memoriaeque sanctorum contemnendas putauerit, anathema sit.

Dist. 30. Si quis per superbiam.

Et subscripserunt supra nominati XVI. episcopi.

Hæc autem scripsimus, non abscindentes eos qui in ecclesia Dei secundum scripturas sanctum propositum continentiam eligunt, sed eos qui suscipiunt habitum eius, & in superbiam efferuntur aduersus eos qui simplicius viuunt. Sed & hos condemnamus qui se extollunt aduersus scripturas & ecclesiasticos Canones, & noua introducunt præcepta. Nos autem & virginitatem cum humilitate admiramur, & continentiam cum castitate & religione Deo acceptissimam dicimus, & renuntiationem sæcularium negotiorum atque actuum cum humilitate approbando laudamus, & nuptiarum vinculum, quod secundum castitatem secum perdurat, honoramus, & diuites cum iustitia & operibus bonis non abiicimus, & parsimoniam cum veste humili non reprobamus, sicut etiam ornatum, præter corporis diligentiam, infucatum laudamus. Dissolutos autem & fractos in vestibus incessus, non recipimus, & domos Dei honoramus, & Conuentus qui in his fiunt tamquam sanctos & vtilis recipimus, pietatem in priuatis domibus non concludentes, omnem locum in nomine Dei ædificatum honoramus, & congregationem in ecclesia factam

Dist. 41. Parsimoniam cum veste.

ad vtilitatem communem, recipimus, & bona opera, quæ iuxta vires in fratres pauperes exercentur, secundum ecclesiasticas traditiones beatificamus, & omnia quæ conueniunt traditionibus apostolicis, & sanctarum scripturarum præceptis, in ecclesia fieri exoptamus.

N O T Æ.

Causa Concilii.

* *Concilium.*] Cum Eustathius adeo monachismo fauisset, vt reliquos Christianorum ordines sperneret, & prætextu quodam sanctitatis ecclesiam Dei, quæ (instar sagenæ omnium piscium genera congregantis) cunctos amplectitur, pessumdaret, atque ferme penitus demoliretur, adeoque valde necessum foret vt apostolica securis infaustis hisce palmitibus succidendis cito admoueretur, auctoritate Siluestri Romani pontificis hæc Synodus congregata fuit.

Locus Concilii.

^b *Gangrense.*] Sic dictum, quod celebratum fuerit Gangris, quæ est ciuitas Paphlagoniæ, in minore Asia, a Deiotaro Castoris filio iusto imperio occupata. Strabo lib. 12. Plinius lib. 6. cap. 2. Quædam huius nominis urbem fuisse in Arabia felice scribit Stephanus. Apud Nicetâ ponitur quædam Gangra Ponti. Cum igitur hoc Concilium in Asiæ minoris ciuitate habitum fuerit, iure meritoque e titulo expungendum esse arbitratus sum, quod alius imprudenter eidem addidit, seu regione *Pelasgorum*, quæ, teste Plinio, alias Peloponnesus appellata, Græciæ in Europa peninsula est, cuius incolæ *Pelafgi*, siue *Ægiales*, id est litorales appellati fuere, vt testis est Herodotus in Polymnia. Apud Xenophontem reperiuntur etiam Græci Asiatici, de quibus lib. 1. *Cyropædiæ* hæc ait: *Aut hallucinor, aut sunt ad oram Ægei maris in Asia minore, ubi Græcorum colonia multæ.* Quos autem sic vocet Abrahamus Ortelius geographorum huius æui princeps, sibi non constare ait. Vide illius thesaurum geographicum verbo *Achaia, Græcia, &c.*

Quo tempore celebratum fuerit.

^c *Tempore Siluestri papæ.*] Ex præsentia Osii episcopi Cordubensis, qui Synodo huic interfuisse legitur infra in principio epistolæ synodalis, certissime constat eam sub Siluestri pontificatu & Constantini imperio celebratam fuisse; eo nimirum tempore quo Osius a Siluestro Romano pontifice legatus in orientem missus est, vt omnem labantem ecclesiarum statum componeret. Quoto præcisè anno pontificatus Siluestri & imperii Constantini celebrata fuerit, incertum est. Baronius anno 361. numero 44. Vnde, quod infra in titulo additur, *circa annum Domini 324.* nulla auctoritate fulcitum, non immerito hac nota perstringitur ().

Tituli secunda commendatio.

^d *Circa annum Domini 324.*] Vide quæ diximus paulo ante, verbis: *Tempore Siluestri.*

^e *Seu regione Pelasgorum.*] Qua ratione hæc verba in titulo posita

ANNO
CHRISTI
.....

mihī expungenda esse videantur, quisquis cognoscere velit, consu-
lat ea quæ supra dixi verbo *Gangrense*.

¶ *Aduersus Eustathium.*] Nuptias nimirum, matrimonia, &
carnis esum damnantem, virum qui cum vxore dormiret execran-
tem, cultus diuini prætectu seruos a dominis, vxores capillis am-
putatis, & habitu muliebri mutato a viris ac liberis suis aufugere do-
centem, ecclesias, agapes fidelium contemnentem, aliaque plura
scripto ac voce tradentem. Quæ omnia infra epistola synodali re-
censita, & viginti capitulis distincta, viginti Canonibus condemna-
ta fuerunt. Qui Socratem lib. 2. cap. 33. Sozomenum lib. 3. cap. 12.

Viginti hæ-
refes vi-
ginti Cano-
nibus a Cõ-
cilio dam-
natæ.

Hærefum
auctor Eu-
stathius Se-
bastenus
non fuit.
Ratio I.

& 15. secuti Sebastenæ in minori Armenia episcopum huiusmodi
prauorum dogmatum architectum fuisse existimant, a veritate plu-
rimum aberrant. Cum enim Basilius epistolis duabus, Valentis im-
peratoris tempore scriptis, diligentissima scopa vniuersas Eustathii
Sebasteni turpitudines, ad vitam hominis Ariani & perfidi suggil-
landam, in vnum congerat, easdemque singulis spectandas palam
exponat, quis credat tam portentosa dogmata, Concilio Gangrensi
condemnata, non ante omnia enarraturum fuisse, si, quod asserue-
runt Socrates & Sozomenus, tam peruersæ hæreseos auctor extitisset?

Ratio II.

Accedit secundo, quod multis Conciliis ob Arianam perfidiam
condemnatus, nusquam de hæresibus Concilio Gangrensi condem-
natis notatus inueniatur, vt videre est apud Basilium prædictis
epistolis. Vt ergo Eustathius Sebastenus horum dogmatum primus
asseritor fuerit, non est verisimile. Tertio hanc sententiam prædi-

Ratio III.

ctorum historicorum hoc maxime impugnat atque redarguit, quod
Eustathius Sebastenus cum collegis apud Liberium pontificem le-
gatione functus, iussusque antequam ad pontificis aditum admitte-
retur, instar aliorum, fidei professionem emittere, nullam aliam
quam quæ a patribus Nicænæ Synodi constituta est ediderit; cum
alioqui, si reuera tot hærefum primus inuentor atque promulgator
extitisset, omnium hærefum, quarum causa in Synodo Gangrensi
ante damnatus fuerat, expressa mentio habenda, & peculiaris dete-
ctatio, plenaque illarum abdicatio, ex instituto ecclesiasticæ disci-
plinæ adiicienda fuisset. Denique quod nemo ex iis scriptoribus qui

Ratio IV.

diuersarum hærefum & hæresiarcharum catalogum suis scriptis pro-
secuti sunt, quique Socrate & Sozomeno longe verustiores sunt, Epi-
phanus nimirum, Philastrius, Augustinus, Theodoretus, Damasce-
nus, vel vnico verbo peruersa dogmata Gangrensi Concilio condem-
nata attribuisse legatur, nihil aliud indicat aut persuadet, quam quod
auctor horum dogmatum, cum suis hæresibus ipso sui fere principio
plane oppressus, ab omnium memoria per obliuionem deletus fuerit.

Socrates &
Sozome-
nus errandi
occasionē
vnde nacti?

Quod autem Socrates & Sozomenus nullo antiquitatis testimonio
freti Eustathium Sebastenum, quem de Ariana hæresi sæpe infama-
tum, conuictum ac condemnatum esse, aliunde certo constabat, do-
gmatum hic condemnatorum auctorem fuisse scribant, ita accidisse
putatur, quod cum in actis Gangrensis Concilii Eustathium quem-
dam in crimen hæreseos adductum reperissent, aliumque ea ætate

de hæresi infamatum præter Eustadium Sebastenum ignorassent, non secus illi vni, de Ariana hæresi tantum infamato, omnia alia dogmata peruersa adscripserint, quam vni eidemque furi deprehenso omnia eiusdem regionis furta absque alio iudicio tribui solent. De eodem Eustadio addit Sozomenus errorem grauiorem hunc, quod monasticæ vitæ in Armenia, Ponto, ac Paphlagonia primus auctor & propagator fuerit, cum ipsum neque monachum fuisse certa alicuius testificatione affirmari possit: neque ante Basilium vllus cœnobiticæ vitæ vsus in Armenia viguisse ex epistola eiusdem Basilii 63. & 79. constet. Errore igitur Socratis, Sozomeni omniumque eorum qui illos sequuntur euidenter demonstrato, non prætereundum est quod de auctore hæreseos hac Synodo condemnato prædicto loco subiungit Baronius his verbis: *Moueor interim coniectura, ut loco Eustadii, Eutactus reponendus sit: facile enim in scribendo error potuit irrepisse, ut pro Eutacto, quod esset nomen exoticum, sciens volensque librarius Eustadium scripserit: mentio namque est de Eutacto monacho Armeno apud Epiphanium hæresi 40. quem vixisse ait Constantii imperatoris temporibus, ipsumque educatum refert in Palestina a quodam Petro professione anachoreta, reuera autem impostore.* Ad hanc sententiam probabiliter defendendam ait se inductum partim nominis similitudine, partim loci conuenientia, partim quod eadem fere iuxta Epiphaniæ testimonium scripserit ac docuerit Eutactus, quæ Eustadius hæresiarcha Gangrensis synodali epistola docuisse ac tradidisse scribitur. De Eutacto scelestissimo illius Petri discipulo, hæc Epiphanius hæresi 40. *Qui reuersus ad suam patriam, multos eiusdem parue Armenia polluit, corruptis quibusdam diuitibus & quondam senatorii ordinis, & multis spectabilibus viris, per quos illustres homines multos illic perdidit. Verum Dominus citius ipsum e vita sustulit.* Et paulo infra de discipulis eius scribit: *Decipiunt simplices homines, habitu solitario degentium renuntiationem quamdam iactantes.* Quibus verbis Epiphanius videbatur alluisse ad ipsorum mores ac dogmata, quæ Can. 12. 14. 15. & 16. a patribus Concilii condemnata fuerunt. Vide Baronium anno prædicto, numero 45. vsque ad 54. inclusiue. Gratianus Can. Illud autem, dist. 30. huius Eutacti sectarios monachos fuisse ait, sed male, ut infra patebit.

^s *Sebastianensem in Armenia episcopum.*] Hæc probabiliter mendosa ac surrepticia videri patet ex iis quæ paulo ante diximus.

^h *Approbatum a Leone.*] Symmachus papa in Concilio suo tempore Romæ celebrato libere testatus est, Gangrenses Canones apostolica auctoritate conditos esse: ideo nimirum, quod Osius apostolicæ sedis legatus Concilio interfuerit. Baronius numero 44.

ⁱ *Epistola.*] Hac epistola hæreses plus minus viginti, quas Eustadius vel Eutactus hæresiarcha, partim a Manichæis & Eunomio acceptas, partim e suo cerebro confictas voce & scripto viuens ac mortuus per discipulos in Armenia disseminauit, enarrantur. Vnde, quod Sozomenus prædicto loco aliorum assertionem Eustadium vel Eutactum excusare videtur, quasi non ipse, sed discipuli eius fuerint illarum

An Sebastenus primus institutor monasticæ vitæ in Ponto.

Ex Baronii sententia qui fuerit Eustadius:

Eutactus hæresiarcha.

Hæc verba corrupta sunt: conferantur cum Epiphano.

Tertia commendatio rituali. Gangrense Concilium approbatum est.

Hæreses quot condemnatae.

ANNO
CHRISTI
...

ANNO
CHRISTI

illarum hæresum assertores, constat eum non satis considerate hanc Gangrensis Concilii epistolam legisse, in qua primum Eustathii siue Euraeti, paulo post discipulorum eiusdem idem virus præceptoris sui in Armenia euomentium mentio aperta habetur.

^k *Capitula Concilii.*] Delirus Eustathius hæreses plus minus viginti, vt supra diximus, docuerat ipse, vel sopitas iam ante denuo resuscitabat, quas patres huius Concilii viginti Canonibus aduersus eas decretis ac promulgatis paribus suffragiis condemnarunt; & felici euentu ipsum cum partu suo vix enixò auctorem subito oppreserunt; adeo vt non auctoris tantum, sed etiam dogmatum illius memoria plane oblitterata foret, si damnata eius memoria hoc Concilio non extaret. Prima editio Canonum est Dionysii Exigui: secunda Græco originali contextui maxime conformis est. Tertia prisca est. Gratianus dist. 30. & 31. hosce Canones magna ex parte citat secundum prisicam editionem, eorumque nonnullis aliqua addit, aliqua detrahit.

Canones
viginti.

Editiones
Canonum
quot.

^l *Si quis vituperat nuptias.*] Qui matrimonium diuina auctoritate institutum atque approbatum velut malum quoddam abominabile execrantur, optimo iure ab ecclesia excommunicantur. Deus enim matrimonium contrahentes coniunxit, iisdemque benedixit; Christus Dominus noster eidem hanc dignitatem addidit, vt sit admirandæ illius & nunquam interituræ coniunctionis Christi & ecclesiæ vere sacrum signum, de quo Paulus ad Ephes. cap. 5. *Sacramentum hoc magnum est, dico in Christo & in ecclesia:* optimo igitur iure post impium Saturninum, postque sacrilegos Ebionitas, Encratitas, Tatianos, Marcionitas & Manichæos condemnatos, hoc tempore Eustathius antiquarum hæresum suscitator, apostolica securi ab ecclesia vnione præscinditur. Hi sunt illi spiritus errorum, & doctrinæ dæmoniorum, de quibus S. Apostolum 1. ad Timoth. cap. 4. *in nouissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum in hypocrisi loquentium, & cauteriatam habentium conscientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis quos Deus creauit,* intelligendum esse S. Ambrosius, Chrysost. ibidem scriptis ac commentariis attestantur. Vide notas Can. apost. 50. alias 51.

Can. 1.
Matrimo-
nium a Deo
institutum.

Matrimo-
nium ex in-
stitutione
Christi est
sacramen-
tum.

Hæresiar-
chæ matri-
monium
damnantes,
qui?

Gratianus distinct. 31. hunc Canonem, quem ibi 8. loco ponit in titulo eiusdem Canonis, ad sacerdotum coniugia tantum restringit: additque Manichæorum causa cum a patribus Concilii constitutum fuisse, quorum primum non tantum vtrique Latine, sed etiam Græcè originali editioni repugnat. Quibus simpliciter hoc condemnatur quod Eustathius de matrimonio docebat; nimirum quod nemini Christianorum concessum fuerit liberis generandis & educandis operam dare, vt patet ex epistola Synodi ad Armenos.

Error Gra-
tiani.

^m *Religiosam.*] Ne quis eam quam Gratiani lectio religiosam nominat, monialem & ἀσκήσιον fuisse putet, sciendum est quod Græcus contextus ἀλαβή, id est, piam habeat. Verba Græcæ editionis hæc sunt: Εἰς τὸ γάμον.

Hæc Possseuinus in apparatu sacro, verbo *Gangrense*, Latine transtulit hoc modo: *Si quis nuptias accuset: nec non dormientem cum viro suo fidelem piamque detestetur ac vituperet, quasi nequeat in regnum introire, anathema esto.* ANNO CHRISTI

Can. 2.
Esum carnis abominantes hæresiarchæ qui?

Catholicorum abstinentia a carnibus, cur instituta?

Lex de abstinentia sanguinis & suffocati.

Can. 3.
Infideles dominiorum suarum ob solam infidelitatem non priuantur.

Can. 4.
Cur Eustathiani presbyteros quondam coniugatos vitarent?

ⁿ *Si quis carnem edentem, &c.*] Eustathiani Saturninum, Ebionem, Marcionem Encratitarum & Manichæorum sectarios imitati, esum carnis velut malum quoddam abominabile execrarunt. Quod cum iuxta prophetiam S. apostoli Pauli prædicto cap. 4. ad Timotheum, hæreticum sit, ac diuinæ scripturæ, cuius testimonio *omnis creatura, cunctæque quæ fecit Deus valde bona sunt*, omnino contrarietur, non immerito hac synodali sententia est condemnatum. Catholici certis diebus ab esu carniū abstinent, non quod carnem in se, tamquam malam aliquam Dei mali creaturam, instar prædictorum hæresiarcharum abominentur; sed vt refractaria & rebellis hominis caro cibus lautioribus atque solidioribus, quales sunt pecorum & auium carnes, rectæ rationis imperio se non inuite submittat. Vide quæ diximus in notis ad Can. apost. 50. alias 51. Quod additur, *preterquam sanguinem, & idolo immolatum & suffocatum*, indicat, per multos annos seruatum in ecclesia præceptum hoc, vt Christiani neque sanguine, neque suffocatis vescerentur. Idem constat ex Tertull. in apolog. cap. 9. Quamobrem vero hæc ab apostolis lege quadam positiua præcepta fuerint, vide notas ad III. Concilium apost. verbo, *ab immolatis*.

^o *Si quis seruum pretextu diuini cultus.*] Et merito: infideles enim, infidelitate aliisve criminibus suis non obstantibus, sunt veri dominorum suarum; vt patet exemplo Nabuchodonosoris 2. Danielis, cui licet infidelis esset, *Deus cali regnum, fortitudinem & imperium & gloriam dedit, & omnia in quibus habitant filii hominum, &c.* Iniustum igitur consulit, qui seruo fideli consilio auctor est, vt infidelem dominum, nullo alio quam religionis pretextu, deserat aut contemnat. Sicut igitur in Concilio Constantiensi sess. 8. inter alios Vviclefi condemnatur articulus 159. hic, quod nullus est dominus ciuilis, dum est in peccato mortali; ita æquissimo iure conuenienter hoc Canone damnantur & excommunicantur, qui solius religionis pretextu contra præceptum Pauli ad Ephes. cap. 6. dominorum suorum potestatibus se exemptos esse arbitrantur. *Serui, inquit Apostolus, obedite dominis carnalibus cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, &c.*

^p *Quicumque discernit a presbytero qui uxorem habuit.*] Eustathiani ita horrebant nuptias, vt etiam presbyteros qui uxores habuerant, ferre non possent, etiamsi viuentibus adhuc maritali consortio non cohabitarent. Vnde quam inepte hic Canon ad cælibatum clericorum impugnandum ab hæreticis vsurpetur, nemo non videt: siquidem in eo agitur tantum de presbytero qui uxorem habuit: habentis autem uxorem nulla mentio fit. Vide Bell. lib. 2. de Conc. cap. 8. & 1. de clericis cap. 21.

^q *Ministrante.*] Socrates lib. 2. cap. 43. Zonaras & Possseuinus in

ANNO
CHRISTI
....

apparatu sacro verbo *Gangrense*, Canonem 4. his verbis citant: *Si quis existimat de presbytero qui uxorem duxerit, quod eo sacrificante non oporteat ipsius oblationi vel sacrificio communicare, anathema esto.* Hæreticis vero hunc Canonem obiicientibus, pro *sacrificante*, vox hæc, *ministrante*, magis arrisit: nimirum ut incruentum ecclesiæ Christi sacrificium longe ab hominum mentibus ablegarent. Post seiuinus in apparatu sacro, verbo *Gangrense*, & de responf. Dauidis Chytræi cap. 17.

Varia edi-
tio Cano-
nis.

Si quis docet domum Dei contemptibilem esse.] Templâ & loca deputata ad sacrificandum & orandum nullius prorsus utilitatis esse, cum Eustathianis, teste Damasceno hæresi 80. Messaliani docuerunt. Fraticelli autem seu pseudoapostolici, teste Turrecremata lib. 4. de eccles. cap. 37. impudentissime aiebant, ecclesiam non plus valere ad orandum, quam stabulum equorum aut porcorum. Idem fere Vviclefus, Vvaldenses & Anabaptista nostri temporis astruunt. Hanc ergo vesaniam his duobus Canonibus recte condemnatam esse, multa loca scripturæ testantur. 1. Paralip. 28. Deus Dauidi tamquam minus ad id idoneo prohibuit ædificare templum, propter sanguinem ab ipso fufum. Post vero quam esset a Salomone ædificatum, illud multis priuilegiis ornauit 2. Paralip. cap. 7. Ex eo Christus Dominus Matth. 21. ementes & vendentes eiecit. In templo ordinarie docuit, non sane alia de causa, quam ut exemplo suo ostendat, opus pium esse & Deo gratissimum, ut fideles verbum Dei audituri, & sacramenta percipienti vno certo loco conueniant, vnus pastoris vocem omnes simul audiant, vno loco congregati preces suas vnanimi voce & corde ad Deum fundant. Vide Bellarminum tom. 1. de cultu sanct. lib. 3. cap. 1. & 4. Apostolorum temporibus Christianos erexisse ecclesias, publicas nimirum domos diuino cultui dicatas, a priuatorum inhabitatione liberatas, patet 1. Cor. 11. & 14. vbi Paulus ait: *Conuenientibus vobis in ecclesiam audio scissuras esse inter vos.* Sanctus Ignatius qui iisdem apostolorum temporibus ecclesiam Antiochenam regebat, ad Magnesianos scribens, hæc habet: *Omnes ad orandum in idem loci conuenite: sit vna communis precatio, vna mens, vna spes in caritate & fide inculcata in Christum Iesum, quo nihil præstantius est. Omnes velut vnus quispiam ad templum Dei concurrite, &c.* Vide Baronium anno 57. numero 98. & 99. item anno 211. numero 4. vbi pulcre ostendit, quomodo illud Cæciliæ gentilis rhetoris in dialogo Octauium interlocutorem quærentis, *cur nullas aras habent, templa nulla, nulla nota simulacra?* hæc, inquam, quomodo intelligenda sint prædicto loco Baronius pulcre ostendit.

Can. 5.
Templorum
vsum im-
pugnantes
hæretici
qui?

Templa a
Deo insti-
tuta.

Ecclesiæ
tempore
apostolo-
rum cre-
ctæ.

Conuentus.] Ea quæ in prisca editione interponuntur, hæc, *aliter que ea que sunt ecclesia voluerit usurpare, non conueniente presbytero iuxta decretum episcopi*, apud Gratianum distinct. 30. Can. 11. non adduntur. Cum igitur eadem a reliquis editionibus absint, mendosa esse videntur.

Can. 6.
Prisca edi-
tio mendo-
sa.

Si quis oblationes.] Hi duo Canones sanciti sunt aduersus Eustathianos, qui elemosynis quotidianis, ut refert Epiphanius *Concil. Tom. 2.*

Can. 7.
& 8.

Bonorum
ecclesiasti-
corum dif-
pensator
episcopus.

hæresi 40. erogandis & accipiendis Petri illius Palæstinæ, qui fuerat Eutaeti magister, instituta sectantes, populo persuaferunt, vt quas velent pauperibus eleemosynas conferre, sibi velut iustis ac debitis earum dispensatoribus ad erogandum & distribuendum eas traderent. Quæ instituta hæreticorum cum apostolorum doctrinæ ac constitutioni repugnent, vt constat ex Can. apostolorum 39. & notis eiusdem, optimo iure ab ecclesia profcunduntur. Vnde liquidum est, Gratianum Can. Illud, dist. 30. errare, cum existimat quod Eustathiani Manichæorum sectarii extiterint. Illi enim eleemosynas facere consueverunt, quas Manichæi ex legis suæ præscripto fieri & in pauperes erogari vetabant: non negamus interim multa fuisse quibus iudem cum Manichæis participarent. Baronius anno 361. numero 54.

Gratiani
error.Can. 9.
Gratianus
corrigitur.

¹ *Quicumque virginitatem vel continentiam professus.*] Huius Canonis editioni præcæ, Gratianus Can. 5. dist. 3. addiderat, *in coniugio*, sine fide & auctoritate Græcæ simul atque vtriusque Latinæ editionis: vt patet ex Can. Quicumque dist. 31. Virgula igitur censoria Gratianus hoc loco non immerito est notatus.

Can. 11.

² *Si quis despicit eos qui fideliter agapas.*] De agape vide quæ notauimus supra in Can. 27. & 28. Concilii Laodicensi.

Can. 12.
Pallium
quid?

³ *Si quis virorum propter continentiam, que putatur, amictu pallii utatur.*] Pallium est indumentum quod apud Græcos sapientiæ studiosi induere solebant. Quale autem indumenti genus, Tertulianus libro de pallio cap. 1. describit, his verbis: *In viris autem pallii extrinsecus habitus, & ipse quadrangulus, ab utroque laterum rege-*

Forma pal-
lii.

stus, & ceruicibus circumstructus, in fibula morsu humeris acquiescebat. De eiusdem pallii forma cap. 5. eiusdem libri subiungit: *At enim pallio nihil expeditius, etiamsi duplex quod Crætetis more nusquam vestiendo componitur: quippe tota molitio eius operire est solusim, id est, vno interiectu; licet equidem nusquam in humano, ita omnia hominis simul contegit. Humerum velans exponit, vel includit: cetero qua in humerum adhaeret, nihil circumfulcit, nihil circumstringit, nihil de tabularum fide laborat, facile sese regit, facile rescit, etiam cum reponitur, nulli cippo in crastinum demandatur. si quid interule suspere est, vacat Zona tormentum, &c.* Sunt qui putant Christianos homines, cum veræ sapientiæ se sectatores profiterentur, vna cum fide pallium simul induisse, & togam simul cum impietate abieciisse: ideoque Gentiles parcemiam de Christianis in dictionem conuertentes dixerint: *De toga ad pallium: ipsum etiam Tertulianum, dum relicta gentilitate, togaque abiecta ad Christi fidem se conuertisset, de seipso dixisse: At ego iam me illi etiam diuina secta ac disciplina commercium confero. Gaude pallium, & exulta: melior te iam philosophia dignata est, ex quo Christianam vestem cepisti.*

An omnes
Christiani
cum fide
pallium as-
sumpserint.Nō omnes
Christia-
nos pallio
indutos
fuisse pro-
batur.
Primo.

Verum cum pallium esset vestis oblonga furui coloris, ipsique recens fidem professi candidam vestem induerent, fide vacillat, quod omnes Christiani cum fide pallium assumpserint. Milites Christiani simul cum ethnicis sago, quod est militare indumentum omnibus

ANNO
CHRISTI
.....

Christianis commune, sine Tertulliani reprehensione utebantur, quomodo igitur omnium Christianorum proprium indumentum esse potuit? Hoc genere indumenti non solum turba philosopho-
rum, sed omnes etiam artium liberalium professores, teste Tertull. cap. i. de pallio, uti consueverant; pallium igitur susceptæ Christianæ religionis tesseram fuisse, quomodo sustineri possit non video. Secundo.
Accedit, quod tempore pacis ecclesiæ licuerit Christianis commu-
ni veste cum Gentilibus uti; quomodo non magis tempore persecu-
tionis, quo euangelica admonitione fuga consulitur, ac latebræ sua-
dentur, pallio carere Christiano homini concessum ac permillum fuerit? Quid quod ipse Tertullianus cap. 42. in apologetico aperte
testatur, Christianos communiter eodem habitu quo Gentiles indui consueuisse? Verba illius hæc sunt: *Quo pacto homines (Christi-
anos) vobiscum degentes, eiusdem victus, habitus, instructus, eiusdem ad vitam necessitatis.* Sed & Cyprianus eo commentario quem scripsit de bono patientiæ, pariter significat, Christianos communiter nequaquam solere incedere palliatos, sed simplici ac communi cum ceteris indumento: *Nos autem, ait, qui philosophi non verbis sed factis sumus, non vestitu sapientiam, sed veritate præferimus, &c.* Verius igitur est, sicut inter gentiles illi soli qui philosophi erant, & eminentioris vitæ ac sapientiæ professores, pallio utebantur; ita inter Christianos, ii qui monasticæ & arctioris vitæ studiis se mancipabant, & eminentiorem viuendi formam amplexi, sublimioris philosophiæ se cultores esse profitebantur, pallium assumpserunt, eiusdemque indumenti signo inter Christianos effulserunt. Hoc præter ea, quæ supra dicta sunt, pulcre declarant illa Hieronymi epistola 12. *Quia serica veste non utimur, monachi iudicamur: quia ebrui non sumus, nec cachinno ora dissoluimus, continentibus vocamur & tristes: si tunica non canduerit, statim illud e trivio: Impostor & Grecus est:* nimirum quia amictu Græco & philosophico utebantur. Saluianus Massiliensis lib. 8. de vero iudicio, cum deplorat scelera Africanæ prouinciæ, quorum causa a barbaris affligi commeruisset, & inter alia, quod sanctos monachos ludibriis ac sibilis, cum eos viderent, insectarentur, hæc ait: *Non sine causa itaque istud fuit, quod intra Africa ciuitates, & maxime intra Carthaginis muros, palliatum & pallidum, & recisis comarum fluentium iubis, ad cutem tonsum videre tam infelix ille populus, quam infidelis, sine conuicio atque execratione vix poterat. Et si quando aliquis Dei seruus aut de Aegyptiorum cænobiis, aut de sacris Hierosolymorum locis, aut de sanctis eremis venerandisque secretis ad urbem illam officio diuini operis accessit; simul ut in populo apparuit, contumelias, sacrilegia, & maledictiones excepit: nec solum hoc, sed improbissimis facinorosorum hominum cachinnis & detestationibus, ridentium sibilis, quasi taureis cadebantur: vere ut si qui ea inscius rerum fieri videret, non aliquem hominem ludificari, sed nouum inauditumque monstrum abigi atque exterminari arbitraretur. Ecce Afrorum & præcipue Carthaginensium fidem.* Si igitur in ecclesia Carthaginensi, cuius alumnus fuit Tertullianus, Christiani omnes perinde ac ipse Tertullianus olim
Soli monachi palliati.
Monachi cur ab Africanis derisi.
Tertullianus an & quando palliatus fuerit.

pallio amirari consueuissent, quænam causa deridendi palliatos monachos dumtaxat esse potuit? Vnde quod Tertull. de pallio in fine ait: *Gaude pallium, & exulta: melior te iam philosophia dignata est, ex quo Christianam vestem cepisti*, locutus est ipse Tertullianus ex persona pallii, significans illud a Christianis hominibus & monasticæ vitæ cultoribus susceptum multum illustratum fuisse: vel si hæc de se ipso locutus est, vere de seipso dixit tunc quando inter Christianos eminentioris vitæ cultum profiteri incipiens, a sæcularibus negotiis se penitus abdicauit. Ita enim ait cap. 5. de pallio: *Ego quidem nihil foro, nihil campo, nihil curia debeo, nihil officio aduigilo, nulla rostra præoccupo, nulla prætoria obseruo, cancellos non adoro, subsellia non contundo, iura non conturbo, &c. secessi de populo, imo unicum negotium mihi est, nec aliud nunc curo quam ne curem*. Hoc quod hæcenus pluribus confirmauimus, ad extremum Orig. de Heracla Christianorum catechista atque presbytero apud Euseb. l. 6. cap. 13. illustrat, ubi ait: Heraclam Alexandrinæ ecclesiæ presbyterum, tandem vulgari veste & communi, qua antea vsus fuisset, exuta & deposita philosophi apparatus sibi assumpsisse; apertissime significans pallium fuisse distinctum indumentum a communi Christianorum veste. Antequam sensum Canonis explicemus, Birrus quale genus indumenti fuerit infra explicabimus. De pallio vide quæ scribit Baron. tom. 1. anno 57. num. 94. & tribus sequentibus. item tom. 2. anno 197. num. 8. & nouem sequentibus.

Birrus
quid?

Cur lacernum alibi nominatum fuerit? Birrus duplicis qualitatis.

Episcoporum indumentum quale.

[*Birris*.] Birrus & birrum, masculino & neutro genere vsurpatum, est breue indumentum clericorum humeros tantum & brachia eorum tegens, ideoque a Venantio Fortunato, ubi agit de S. Germano Parisiorum episcopo, Clotarium regem visitante, palliolum appellatum fuit, cum de rege ait: *Allambis sancti viri palliolum*. Et alibi lacernum birrum nominatur: quod scilicet in modum lacernæ compositum fuerit, quæ erat vestis breuior ad pluuiam arcendam, & ad brachia tantum & humeros tegendos inuenta. Birrorum aliud vile, aliud preciosum fuit. Vili & lineo birro in Africana ecclesia utebantur simplices clerici, preciosiore autem, serico nimirum, episcopi utebantur, vt patet apud Augustinum serm. 50. de diuers. ubi clericorum suorum disciplinam componens, hæc ait: *Nemo det birrum vel lineam tunicam seu aliquid nisi in commune: de communi accipiam mihi ipsi*. Et paulo post: *Offeratur mihi verbi gratia birrum preciosum, forte decet episcopum, quamuis non deceat Augustinum, id est, hominem pauperem de pauperibus natum*. Vt episcopi super tunicam birro induerentur in orientali ecclesia receptum fuisse ex iis quæ scribit Palladius de S. Athanasio episcopo Alexandrino possumus intelligere, dum ait eum tunica birroque vestitum secessisse. Item ex actis S. Cypriani idem aperte constat, quibus narratur Cyprianum, cum iam ictum gladii ceruice excepturus esset, lacernum birrum complicuisse, & ad genua posuisse, tunicam vero diaconis dedisse. Eandem vestem occidentalis ecclesiæ episcopos gestasse, constat ex Gregorio Turonensi, qui historiam de Brictio referens ait: cum ad

ANNO
CHRISTI
....

deklarandam animi sui innocentiam ardentibus prunas in birro suo posuisse & gestasse. Item ex illa quam supra recensuimus S. Germani historia apud Venantium Fortunatum. Eodem genere indumenti hodie videmus vti sanctę Romanę ecclesię cardinales atque episcopos illos, qui ex regularibus ad eam dignitatem prouecti sunt. Theodorus Balsamon & Zonaras 12. Canonem Concilii Gangrensis interpretantes, birrum, id est, sericum dixere. Prior interpretatio quę est Baronii tom. 2. anno 261. num. 41. & sequentibus mihi magis placet. Hoc Canone igitur monastica vita vsusque pallii non condemnantur, sed cum Eustathiani monachi palliati incedentes, reliquos monachos vel clericos, qui birris dumtaxat vtebantur, damnarent, eorum occasione constitutum est, vt anathematis sententia percellantur qui monasticam vitam profitentes, aut palliati incedentes, alios præ se contemnerent. Vide Baron. anno 197. num. 8. item 261. num. 43.

Expositio
Canonis.

^a *Si quis filios suos.*] Longe fidelius & conuenientius Græco contextui Dionysius vertit sic: *et quod ad se pertinet, nos ad pietatem diuini cultus informat.* Vide notas Greg. XIII. ad Can. 14. dist. 30.

Can. 15.

^a *Si qua mulier.*] Græce est *διδ' ὅπου ἡ ἀσκησις ἀσκησις*, id est, *ob eam, qua existimatur pietatis exercitatio*, quod Dionysius vertit: *propter diuinum cultum, vt aestimat*; Græci enim vitam eorum quos nos religiosos appellamus ἀσκησις nominabant.

Can. 17.

Ad velamen eius.] Hęc non sunt in Græco originali, neque in versione Dionysii. Videntur autem sumpta ex epistola 1. ad Corinth. cap. 11. Vide notas Baronii in martyrologium die 20. Sept. verbis: *Et ad turpitudinem, &c.*

^b *In eiusdem dici contemptum.*] In Græco vulgato neque hęc prisce editionis verba, neque illa Dionysii, *aut contumaciam*, habentur. Qui fuerint hæretici in contemptum dici dominicę ieiunantes, vide quę diximus in notis ad Can. apostolorum 65. supra.

Can. 18.

^c *Si quis eorum qui continentie student.*] Quod Eustathiani (quos postea Bogomilici sectati sunt) docerent ac statuerent, peracto certo quodam ieiunio ad eam se perfectę vitę rationem peruenisse, vt postea omnia sibi essent indifferentia, nullisque præceptis obligarentur, sed soluti omnino, ac si ne peccare quidem possent, hoc quod decernitur, contra eos constitutum fuit. Balsamon in capite huius interpretationis, quam sequitur Gregorius XIII. in notis ad hunc Canonem.

Can. 19.

^d *Si quis.*] Sanctorum martyrum cultum & inuocationem improbandam, atque ecclesias extructas in memoriam eorum contemnendas esse, Eustathiani ab Eunomio, Eunomius a Manichæis omni scelerum impuritate pollutis hæresiarchis mutuati fuerant. Quod cum viri huius sæculi doctissimi & sanctissimi orationibus hac de re institutis grauiter oppugnant, & Deus ipse idem miraculis plurimis refutauerit, recte a patribus huius Concilii anathematizantur, quotquot collectas quę sunt in martyrum memoriis execrabantur. Nam si tuam imprimis salutem, quam curatam optares precibus suis

Can. 20.
Sanctorum
cultum ne-
gant anathematizantur.

& intercessionibus apud Deum promouere possint & velint, quis alius nisi impius auxilium eorum implorandum esse negabit? Ex eo quod miseriam nostram reuelatione Dei cognoscant, Deique amicitia singulari fruantur, nemo facultatem intercedendi pro nobis ipsis adimere potest: quod autem a caritate perfecta, qua Deum & proximos suos etiamnum ardentissime diligunt, non velle eos salutem nostram procurare, credi non debet; *Si ergo*, inquit Hieron. lib. contra Vigilant. cap. 3. *apostoli & martyres adhuc in corpore constituti possunt orare pro ceteris*, quando pro se adhuc debent esse solliciti; quanto magis post coronas, victorias & triumphos? Vide plura apud Bellarmin. de sanct. beatitud. lib. 1. cap. 11. & sequentibus. Valent. tom. 3. disp. 6. quæst. 2. punct. 7.

ANNO
CHRISTI

^a TYRIVM ^b CONCILIVM,
VEL POTIVS CONCILIABVLVM,
^c SVB SILVESTRO ANNO DOMINI CCCXXXV.
^d in causa Athanasii habitum.

ANNO
CHRISTI
335.

NOTÆ.

Præter epistolas quasdam diuerforum ad Concilium vel saltem in causa huius Concilii scriptas, quas infra huc transtulimus, nihil extat.

Locus
Concilii.Tyrus vrbs
quæ, &
qualis.Hoc conciliabulum
reprobatum fuisse,
probat. Prima ratio.Secunda
ratio.

^a *Tyrium.*] Sic dictum, quod celebratum fuerit Tyri, quæ fuit vrbs Phœnicia celeberrima, vna ex iis quæ Tripolim efficiunt; olim insula, sed Alexandri operibus continenti coniuncta. De hac Plinius lib. 5. cap. 19. *Tyrus*, inquit, *quondam insula prealto mari septingentis passibus diuisa: nunc vero Alexandri eam oppugnantis operibus continens, olim portu clara. Nunc omnis eius nobilitas conchylio & purpura constat.* Olim Sarra fuit nuncupata, vt ait Gellius lib. 14. cap. 6. Hæc est illa de qua Christus Dominus Matth. 11. *Va tibi Corozain, va tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone facta essent virtutes quæ facta sunt in vobis, olim in cilicio & cinere penitentiam egissent.*
^b *Concilium vel potius conciliabulum.*] Hoc quod Tyri celebratum est, Concilii nomine indignum, conciliabulum & malignantium conuentum tres potissimum ob causas nominauimus. Quarum prima est, quod ab imperatore præter munus & officium eius indictum fuerit, contra eum quem malitiosè a Meletianis, Arianis & Eusebianis accusatum innocentissimum esse cognouerat, cuiusque innocentiam literis ad Alexandrum scriptis probauerat, adeoque non tam facile, neque tam breuiter, quarto aut sæpius conuictis hæreticis nefariis deferre debuerat. Altera est, quod ad eorundem instantiam imperator ad Concilium illos dumtaxat episcopos conuocauerit, quos nefarii hæresiarchæ designauerant, quodque adeo in eadem causa